

VABARIIGI VALITSUS

M Ä Ä R U S

Tallinn

Hiiumaa metsa looduskaitseala moodustamine ja kaitse-eeskiri

Määrus kehtestatakse looduskaitseaduse § 10 lõike 1, § 11 lõike 1 ja § 12 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Ala kaitse alla võtmine ja kaitse eesmärk

(1) Looduskaitsealana võetakse kaitse alla Hiiu maakonnas Hiiumaa vallas Aruküla, Emmaste-Kurisu, Heiste, Heistesoo, Hellamaa, Hilleste, Hüti, Jõesuu, Kabuna, Kalana, Kaleste, Kanapeeksi, Kärkla-Nõmme, Kauste, Kiduspe, Kiivera, Kodeste ja Kõpu külas, Kõrgessaare alevikus ning Laasi, Lehtma, Leigri, Lelu, Ligema, Luidja, Määvli, Malvaste, Mangu, Mardihansu, Muda, Mudaste, Nõmba, Nõmmerga, Ojaküla, Palli, Paope, Pilpaküla, Poama, Prählamäe, Pühalepa, Reigi-Nõmme, Ristivälja, Sepaste, Sülluste, Suuremõisa, Suurepsi, Suureranna, Tahkuna, Tareste, Tubala, Vahtrepa, Valipe, Viita, Viitasoo, Vilivalla, Villamaa, Õngu ja Ülendi külas asuvad alad, mille nimeks saab Hiiumaa metsa looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*).

(2) Kaitseala eesmärk on:

1) säilitada, taastada ja tutvustada metsa-, soo-, ranna- ja niidukooslusi, pinnavorme ning elustiku mitmekesisust;

2) kaitsta ohustatud ja kaitsealuseid liike, sealhulgas I kaitsekategooria liike kassikakku (*Bubo bubo*), rohelist hiidkupart (*Buxbaumia viridis*), merikotkast (*Haliaeetus albicilla*), limatünnikut (*Sarcosoma globosum*), II kaitsekategooria liike kõdu-koralljuurt (*Corallorhiza trifida*), rand-orasheina (*Elymus farctus*), rand-ogaputke (*Eryngium maritimum*), lainjat põikkupart (*Plagiothecium undulatum*), tuhkpihlakat (*Sorbus rupicola*), harilikku jugapuud (*Taxus baccata*) ning III kaitsekategooria liiki loigu-turbasammalt (*Sphagnum inundatum*), ja nende elupaiku.

(3) Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks.

(4) Kaitsealal tuleb arvestada looduskaitseaduses sätestatud piiranguid käesolevas määruses ettenähtud erisustega.

§ 2. Kaitseala piir

Kaitseala välis- ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas¹.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

§ 4. Kaitse alla võtmise ja piirangute põhjendused

Määruse seletuskirjas² on esitatud põhjendused:

- 1) kaitse alla võtmise eesmärkide vastavuse kohta kaitse alla võtmise eeldustele;
- 2) loodusobjekti kaitse alla võtmise otstarbekuse kohta;
- 3) kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta;
- 4) kaitstava loodusobjekti välis- ja vööndite piiride kulgemise kohta;
- 5) kaitsekorra kohta.

2. peatükk

KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 5. Lubatud tegevus

(1) Inimestel on lubatud viibida kogu kaitsealal, välja arvatud käesoleva määruse § 11 punktis 4 sätestatud ajal Liigi sihtkaitsevööndis.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 tähenduses loetakse kaitsealal viibimiseks ka kaitse-eeskirjaga lubatud tegevusi sihtkaitsevööndis. Viibimise ajalisi piiranguid ei kohaldata järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel ning kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel.

(3) Telkimine ja lõkke tegemine on kaitsealal lubatud kohtades, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ettevalmistatud ja tähistatud. Telkimine ja lõkke tegemine selleks ettevalmistamata ja tähistamata kohas on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul, välja arvatud piiranguvööndis, kus võib lühiajaliselt (üks ööpäev) telkida ilma kaitseala valitseja nõusolekuta.

(4) Lubatud on rahvaürituse korraldamine, välja arvatud Liigi sihtkaitsevööndis, kus see on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul.

(5) Kaitsealal on lubatud:

- 1) sõidukiga sõitmine teedel;
- 2) jalgrattaga sõitmine radadel;

3) punktides 1 ja 2 nimetatud juhtudel sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ja uluki kaudu leviva haiguse tõkestamisel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul kaitseväeteenistuse seaduse § 69 lõigetes 3 ja 3¹ nimetatud sõjaväelise väljaõppe läbiviimisel või riigikaitse eesmärgi tagamisel, kaitseala valitseja nõusolekul väljaspool kaitseala paiknevate katastriüksuste sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajalikel tegevustel alternatiivse võimaluse puudumisel, piiranguvööndis linirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ning metsa- ja põllumajandustöödel. Jahipidamisega seotud hädavajalik mootorsõidukiga sõitmine on lubatud metsasihtidel ja kraavipervedel, ligipääsuks kaitseala valitsejaga kooskõlastatud lisasõitmiskohtadele ning kütitud uluki väljaveoks viisil, mis ei kahjusta kaitseala seisundit ega kaitse-eesmärke. Ranna piiranguvööndis on mootorsõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine lubatud kutselise või harrastuskalapüügi õigusega isikul kalapüügiks vajaliku veesõiduki veekogusse viimiseks.

(6) Kaitsealal on lubatud püüda kala ning korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi.

(7) Kaitsealal on lubatud pidada jahti, välja arvatud käesoleva määruse § 11 punktis 5 sätestatud ajal Liigi sihtkaitsevööndis.

§ 6. Keelatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:

- 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
- 2) koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid;
- 3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- 4) lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, sealhulgas lubada püstitada või laiendada lauritrit või paadisilda;
- 5) anda projekteerimistingimusi;
- 6) anda ehitusluba;
- 7) rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda veeluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist;
- 8) jahiulukeid lisasööta.

§ 7. Tegevuse kooskõlastamine

(1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

(2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus toimub või toimus, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse suhtes.

3. peatükk SIHTKAITSEVÖÖND

§ 8. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Sihtkaitsevöönd on kaitseala maa- või veeala seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike koosluste säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on kaks sihtkaitsevööndit:

- 1) Metsa sihtkaitsevöönd;
- 2) Liigi sihtkaitsevöönd.

§ 9. Sihtkaitsevööndi eesmärk

(1) Metsa sihtkaitsevööndi eesmärk on metsakoosluste kaitse ja nende loodusliku arengu tagamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse.

(2) Liigi sihtkaitsevööndi eesmärk on kaitsealuste liikide elupaikade kaitse ja metsakoosluste säilitamine.

§ 10. Lubatud tegevus

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud:

- 1) loodusliku veerežiimi taastamine;
- 2) olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööd;
- 3) koosluse kujundamine vastavalt kaitse eesmärgile;
- 4) kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus;
- 5) olemasolevate ehitiste hooldustööd;
- 6) pilliroo ja adru varumine.

§ 11. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) uute ehitiste püstitamine, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul tee, tehnovõrgu või -rajatise või tootmisotstarbeta rajatise püstitamine kaitsealal paikneva või kaitsealaga piirneva kinnistu või kaitseala tarbeks või tootmisotstarbeta ehitise püstitamine riigikaitse tarbeks, kusjuures kaitseala või riigikaitse tarbeks ehitise püstitamisel ehituskeeluvööndisse ei laiene ehitisele ranna või kalda ehituskeeluvööndi ehituskeeld;
- 4) inimeste viibimine, sealhulgas sõidukiga sõitmine Liigi sihtkaitsevööndis 1. veebruarist 31. juulini; sõidukiga sõitmine Liigi sihtkaitsevööndi teedel 1. veebruarist 31. juulini on lubatud kaitseala valitseja nõusolekul;
- 5) jahipidamine Liigi sihtkaitsevööndis 1. veebruarist 31. augustini.

4. peatükk PIIRANGUVÖÖND

§ 12. Piiranguvööndi määratlus

- (1) Piiranguvöönd on kaitseala osa, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.
- (2) Kaitsealal on Metsa piiranguvöönd.

§ 13. Piiranguvööndi eesmärk

Piiranguvööndi eesmärk on metsakoosluste, poollooduslike koosluste ja elustiku mitmekesisuse kaitse ja tutvustamine ning maastikuilme säilitamine.

§ 14. Lubatud tegevus

- (1) Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus, arvestades käesoleva määrusega sätestatud erisusi.
- (2) Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud:
 - 1) veekogu veetaseme ja kaldajoone muutmine;
 - 2) ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise püstitamine, kusjuures kaitseala või riigikaitse tarbeks ehitise püstitamisel ehituskeeluvööndisse ei laiene ehitisele ranna või kalda ehituskeeluvööndi ehituskeeld;
 - 3) roo varumine külmumata pinnasel.

§ 15. Vajalik tegevus

Piiranguvööndis on poollooduslike koosluste aladel nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik heina ja pilliroo niitmine, loomade karjatamine, puu- ja põõsarinde kujundamine ning harvendamine.

§ 16. Keelatud tegevus

- (1) Piiranguvööndis on keelatud:

- 1) uue maaparandussüsteemi rajamine;
- 2) maavara kaevandamine;
- 3) puhtpuistu kujundamine ja energiapuistu rajamine;
- 4) biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine;
- 5) uuendusraie, välja arvatud häilraie katastriüksusel Kärkla metskond 155 (tunnusega 63901:001:1019) kvartalis KD513 eraldisel 28.

(2) Elustiku mitmekesisuse säilitamiseks tuleb raiel ühe hektari kohta jätta alles vähemalt 15 tihumeetrit kasvavaid puid või nende säilinud püstiseisvaid osi või lamapuitu, mis ei kuulu koristamisele ja jääb metsa alatiseks. Elustiku mitmekesisuse tagamiseks allesjätavad puud valitakse eri puuliikide esimese rinde suurima diameetriga puude hulgast, eelistades kõvalehtpuid, mände ja haabu, samuti eritunnustega, nagu põlemisjälgede, õõnsuste, tuuleluudade või suurte okstega puid.

(3) Piiranguvööndis on keelatud puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnasel. Kaitseala valitseja võib lubada puidu kokku- ja väljavedu külmumata pinnasel, kui pinnas seda võimaldab.

5. peatükk LÕPPSÄTTED

§ 17. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

§ 18. Menetluse läbiviimine

Määruse menetlus viidi läbi kliimaministri 8. aprilli 2024. a käskkirjaga nr 1-2/24/161 algatatud haldusmenetluses, mille ülevaade koos ärakuulamise tulemustega on esitatud käesoleva määruse seletuskirjas.

§ 19. Vaidlustamine

Määrust on võimalik vaidlustada, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, osas, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist.

¹ Kaitseala välis- ja vööndite piirid on kantud määruse lisas esitatud kaardile, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid. Kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Kliimaministeeriumis, keskkonnaportaalis (keskkonnaportal.ee) ja maainfosüsteemis (maarium.ee).

² Seletuskirjaga saab tutvuda Kliimaministeeriumi veebilehel kliimaministeerium.ee.

Kristen Michal
Peaminister

Andres Sutt
Energeetika- ja keskkonnaminister

Keit Kasemets
Riigisekretär